

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๒/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๔๘

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง
พรรคธรรมชาตินไทย ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคธรรมชาตินไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคธรรมชาตินไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคธรรมชาตินไทย ผู้ถูกร้อง ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๕/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๖ ต่อมาในคราวประชุม คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ (๖๕) วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ได้อนุมัติโครงการและแผนงานรอบปี ๒๕๔๘ ของพรรคธรรมชาตินไทย จำนวน ๘ โครงการ งบประมาณ ๒๑๕,๖๐๐ บาท (สองแสนหนึ่งหมื่นเก้าพันหกร้อยบาทถ้วน) โดยพรรคธรรมชาตินไทย ได้เบิกจ่ายเงินจำนวนดังกล่าวแล้ว ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือแจ้งเตือน พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในรอบปี ๒๕๔๘ ให้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๘ ตามนัยมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้

(๑) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ (ทบพ) ๐๔๐๒/ว ๒๕ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๕ และพรรคการเมืองไทยได้รับหนังสือเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๕

(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ (ทบพ) ๐๔๐๒/ว ๑๖๕ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ และพรรคการเมืองไทยได้รับหนังสือเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้รับรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในรอบปี ๒๕๔๘ จากพรรคการเมืองไทยแต่อย่างใด และต่อมาในวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับหนังสือของพรรคการเมืองไทย ที่ ๐๐๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๕ ลงนามโดย นายรัฐกิจ คุระแก้ว ตำแหน่งรองผู้อำนวยการพรรคการเมืองไทย ทำการแทนหัวหน้าพรรคการเมืองไทย ได้จัดส่งรายงานผลการดำเนินงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองของพรรคการเมืองไทย ในรอบปี ๒๕๔๘ พร้อมหนังสือมอบอำนาจของพลเรือเอก ชัย สุวรรณภาพ หัวหน้าพรรคการเมืองไทย ซึ่งได้มอบอำนาจให้นายรัฐกิจฯ เป็นผู้ดำเนินการในเรื่องนี้ และได้ชี้แจงถึงสาเหตุของการรายงานผลดังกล่าวล่าช้าไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายตามหนังสือพรรคการเมืองไทย ที่ ๐๐๘/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๕ ว่า การจัดส่งหนังสือถึงประธานกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ได้ดำเนินการจัดส่งในซองเดียวกันกับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๘) แต่ปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ทางธุรการ ไม่ได้นำส่งทางไปรษณีย์ในซองเดียวกัน ซึ่งทางพรรคการเมืองไทยเข้าใจว่า หนังสือดังกล่าวได้ถูกส่งไปในซองเดียวกันเรียบร้อยแล้ว แต่มาทราบภายหลังว่า หนังสือดังกล่าวยังส่งไปไม่ถึงคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง จึงได้รับดำเนินการจัดส่งเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป โดยมีได้มีเจตนาหลีกเลี่ยงการจัดส่งดังกล่าวแต่อย่างใด

ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบทะเบียนพรรคการเมืองแล้วไม่ปรากฏชื่อนายรัฐกิจฯ ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองไทย ตามนัยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่อย่างใด สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้เสนอเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติพิจารณาให้ความเห็น ซึ่งในคราวประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๕/๒๕๔๕ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ที่ประชุมมีความเห็นว่าพรรคการเมืองไทยส่งรายงาน

การใช้จ่ายเงินกำหนดเวลาตามกฎหมาย และได้เสนอความเห็นต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองไทยเนื่องจากมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้สรุปข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเสนอประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง (พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ) พิจารณา แต่ในขณะนั้นมีเหตุให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งต้องพ้นจากตำแหน่ง จึงไม่มีผู้มีอำนาจดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามกฎหมาย ต่อมาคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้มีประกาศ ฉบับที่ ๑๓ แต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง และฉบับที่ ๑๕ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงมีผลบังคับใช้ต่อไป และได้มีพระบรมราชโองการให้ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ได้บัญญัติให้มีคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และบรรดาคณะตุลาการที่กำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้สรุปข้อเท็จจริงเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดใหม่ในคราวประชุม ครั้งที่ ๑๑๒/๒๕๔๕ (๒๖) เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๕ ที่ประชุมเห็นว่า พรรคการเมืองไทยไม่ได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนฯ ในรอบปี ๒๕๔๔ ตามนัยมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แม้พินกำหนดระยะเวลาดังกล่าวพรรคการเมืองไทยจะได้อื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนฯ แต่ก็ดำเนินการโดยนายรัฐกิจฯ ซึ่งมีตำแหน่งเป็นรองผู้อำนวยการพรรคการเมืองไทยมิใช่ผู้มีอำนาจดำเนินการแทนพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง ประกอบ มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงมีมติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติของกฎหมายต่อไป

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อกำหนดคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๑๘ และให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

ผู้ถูกร้อง โดยพลเรือเอก ชัย สุวรรณภาพ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๘ สรุปได้ว่า

(๑) การทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองและการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงิน สนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นการจัดทำและดำเนินการควบคู่กัน เมื่อผู้ถูกร้อง ได้รับหนังสือเตือนก็ได้ดำเนินการภายในพรรคเป็นขั้นตอนทันที แต่เนื่องจากเป็นพรรคที่เริ่มก่อตั้ง มีความจำกัดในด้านการเงินและการทำงาน จึงต้องตรวจสอบอย่างละเอียด ซึ่งพลเรือเอก ชัย ๗ หัวหน้าพรรค ได้ปรึกษากฎหมายและมอบหมายให้นายสุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ ในฐานะรองหัวหน้าพรรคและรักษาการ เลขาธิการพรรคเป็นผู้ควบคุมและกำกับดูแลการจัดส่งรายงานดังกล่าว หัวหน้าพรรคและกรรมการเห็นว่า นายรัฐกิจ ๗ รองผู้อำนวยการพรรครักษาการผู้อำนวยการพรรคสามารถรับงานที่หัวหน้าพรรคและคณะกรรมการ บริหารพรรคมอบหมาย จึงได้ทำหนังสือมอบอำนาจ ซึ่งการมอบหมายดังกล่าวเป็นการพิจารณา กำกับ ดูแลในการดำเนินการของกิจการของพรรค อันเป็นการใช้ดุลพินิจของกรรมการบริหารพรรค ประกอบกับ ข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๗ กำหนดว่า “เลขาธิการพรรคเป็นผู้กำกับดูแลกิจการทั้งปวงของสำนักงานใหญ่ โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานใหญ่ของพรรคเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ผู้อำนวยการสำนักงานใหญ่ของพรรค ได้รับแต่งตั้งโดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคอาจเป็นกรรมการบริหารพรรคหรือเป็นสมาชิก พรรคสามัญก็ได้” การลงลายมือชื่อเพื่อผูกพันต่อบุคคลภายนอกตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น ผู้ถูกร้องได้มอบอำนาจให้นายรัฐกิจ ๗ เป็นผู้รับมอบอำนาจตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๐๐ บัญญัติไว้ว่า “ถ้าตัวแทน ได้รับมอบอำนาจแต่เฉพาะการทำนุว่าจะทำการแทนตัวการได้แต่เพียงในสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้กิจอัน เขาได้มอบหมายแก่ตนนั้นสำเร็จลุล่วงไป” ซึ่งการทำรายงานได้รับการกลั่นกรองพิจารณาจากหัวหน้าพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคตามข้อบังคับพรรค ทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้โต้แย้งตั้งแต่ ตอนตั้งพรรค จึงเข้าใจว่าดำเนินการตามข้อบังคับพรรคได้ ประกอบกับการดำเนินการเป็นเพียงขั้นตอน ในการตรวจและเรียบเรียงให้ถูกต้อง มิได้เป็นการมอบหมายอันเป็นภารกิจในทางการดำเนินการ การดำเนินการดังกล่าวจึงกระทำไว้ล่วงหน้าเพื่อป้องกันมิให้ปฏิบัติตนฝ่าฝืนและผิดกฎหมาย

(๒) เนื่องจากมีเวลาจำกัด นายสุธรรม ๗ เข้ามาในช่วงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๘ ซึ่งมีการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการพรรคแล้ว ส่วนในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๘ ดิถุการกิจ และกำลัง

จัดพิมพ์รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ซึ่งตรวจทานโดยนายรัฐกิจ ฯ มีข้อแก้ไข จึงทำให้นั่งสือทั้งสองฉบับจัดส่งในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๕ ต่อมาได้มีการสอบถามจากเจ้าหน้าที่ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงทราบว่า มิได้ส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน ซึ่งพรรคการเมืองไทย ได้สอบสวนพนักงานส่งเอกสารแล้ว แต่ไม่ทราบว่าเหตุใดจึงไม่ปรากฏเอกสารต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง นายรัฐกิจ ฯ จึงทำหนังสือถึงคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเข้าใจว่า มิได้ส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน ของพรรคการเมืองและรีบดำเนินการจัดส่งในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๕ พรรคการเมืองไทยมิได้มีเจตนา ในการฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงกฎหมายแต่อย่างใด

(๓) นอกจากนี้ การที่คณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ได้มีการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๔๕ ในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ปรากฏว่ามีการพิจารณาแล้ว นำเสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ปรากฏตามระเบียบวาระที่ ๓ ในข้อ ๓.๒ (๑.๔(๑.๔.๕)) ถึงการยุบพรรคประกอบกับการลงพิมพ์ของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันฉบับลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ ถึงการยุบพรรคการเมืองนั้น เมื่อความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่ามีเหตุตาม มาตรา ๖๕ (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๑๕ วัน นับแต่ วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับทราบโดยนายทะเบียนแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕ เป็นเวลารวม ๑๐๐ กว่าวัน หากนับวันถึงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ถือว่าเกินกว่ากฎหมายกำหนด อันเป็นการขาดอายุความ ซึ่งถือว่าอายุความเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับความสงบเรียบร้อย

จากเหตุผลดังกล่าวจึงขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยกคำร้องการยุบพรรคการเมืองไทย คณะตุลาการรัฐธรรมนูญรับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง และส่งสำเนาคำชี้แจง แก่ข้อกล่าวหาดังกล่าวให้ผู้ร้องทราบ เพื่อให้โอกาสชี้แจงเพิ่มเติม

ผู้ร้องยื่นคำร้องชี้แจงเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ สรุปได้ว่า

(๑) กรณีที่ผู้ถูกร้องชี้แจงว่าได้มอบอำนาจให้นายรัฐกิจ ฯ ดำเนินการในเรื่องการจัดส่งรายงาน การใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ตามข้อบังคับพรรคซึ่งได้จัดส่งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตอนจัดตั้งพรรคและมีได้มีการโต้แย้งแต่อย่างใดประกอบมาตรา ๘๐๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ทั้งการดำเนินการเป็นเพียงขั้นตอนในการตรวจและเรียบเรียงให้ถูกต้องเรียบร้อยมิได้เป็น การมอบหมายอันเป็นการกิจการดำเนินการ การดำเนินการดังกล่าวพรรคการเมืองไทยจึงกระทำ

การไว้ล่วงหน้าเพื่อป้องกันมิให้ปฏิบัติคนฝ่าฝืนและผิดกฎหมาย ผู้ร้องขอเรียนชี้แจงว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ วรรคสอง บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้” ข้อเท็จจริงพรรคธรรมชาตินไทย โดยพลเรือเอก ชัย ๗ หัวหน้าพรรคธรรมชาตินไทยมีหนังสือลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๕ มอบอำนาจให้นายรัฐกิจ ๗ รองผู้อำนวยการพรรคการศึกษาการผู้อำนวยการพรรค เป็นผู้ดำเนินการแทน โดยเป็นบุคคลซึ่งมิได้มีตำแหน่งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พรรคกล่าวอ้าง ข้อบังคับพรรค ๗ ข้อ ๔๗ หน้า ๑๖ ว่า “เลขาธิการพรรคเป็นผู้กำกับดูแลกิจการทั้งปวงของสำนักงานใหญ่ โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานใหญ่ของพรรคที่ได้รับการแต่งตั้งโดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค อาจเป็นกรรมการบริหารพรรคหรือสมาชิกสามัญก็ได้” นั้นไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากนายรัฐกิจ ๗ มิได้เป็นกรรมการบริหารพรรค ไม่สามารถดำเนินการแทนหัวหน้าพรรคในการดำเนินกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และกรณีพรรคธรรมชาตินไทยกล่าวอ้างความนัยมาตรา ๘๐๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่า “ถ้าตัวแทนได้รับมอบอำนาจแต่เฉพาะการ ท่านว่าจะทำการแทนตัวการได้เพียงแต่ในสิ่งจำเป็น เพื่อให้กิจอันเขาได้มอบหมายแก่ตนนั้นสำเร็จลุล่วงไป” นั้น ไม่สามารถนำมากล่าวอ้างในกรณีดังกล่าวได้ เนื่องจากการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองมีบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้อยู่แล้ว และพรรคธรรมชาตินไทย ในฐานะเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับการจดทะเบียนการจัดตั้งมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงควรต้องทราบบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องดังกล่าว

(๒) กรณีพรรคธรรมชาตินไทยกล่าวอ้างว่า การประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๔๕ ในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ของคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ความปรากฏว่ามีการพิจารณาและนำเสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับทราบโดยนายทะเบียนแล้ว นับแต่วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ถึงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ รวมเป็น ๑๐๐ กว่าวัน หากนับวันตามอายุความของกฎหมายถือว่าเกินกว่ากฎหมายกำหนด อันเป็นการขาดอายุความนั้น ขอเรียนชี้แจงว่า การประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมือง และการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๕/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕ เป็นการพิจารณา

เพื่อให้เกิดความรอบคอบและเป็นธรรมแก่พรรคการเมืองไทย และการที่พรรคกล่าวอ้างข้อความใน รายงานการประชุมดังกล่าวนั้น เป็นข้อความที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้นำกราบเรียน ประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) เพื่อสรุปภาพรวมเบื้องต้นเกี่ยวกับการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนา พรรคการเมืองทุกพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ภายหลังจากพ้นกำหนดระยะเวลาตามกฎหมายสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้รายงานให้ประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) เพื่อโปรดทราบเรื่องดังกล่าวในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นวันเดียวกับที่มีการประชุมแต่อย่างใด ทั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง บัญญัติว่า เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน ซึ่งในกรณี ดังกล่าวเคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๔๒/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๔๖ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ตั้งยุบพรรคไท หน้า ๒๗ วรรคท้ายว่า “สำหรับกรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า คำร้องของผู้ร้องยื่นเกินกำหนดเวลาสิบห้าวันตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เห็นว่าวันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนนั้น คือวันที่ผู้ร้องได้พิจารณา และเห็นชอบให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญในวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๕ ตามที่เลขาธิการคณะกรรมการ การเลือกตั้งมีบันทึกข้อความ ที่ ลต ๐๔๐๒ (ฝปส.)/๗๓๔ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๕ รายงานเรื่อง ผู้ถูกร้องใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามมาตรา ๖๒ ซึ่งเมื่อนับถึงวันที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ คือ วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๕ จึงอยู่ภายในระยะเวลาสิบห้าวัน ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ข้ออ้างของ ผู้ถูกร้องข้อนี้จึงฟังไม่ขึ้นอีกเช่นกัน” สำหรับกรณีการยื่นคำร้องขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ยุบพรรคการเมืองไทยนั้น ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ ถึงกรณีดังกล่าว ในการประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้ง ครั้งที่ ๑๑๒/๒๕๔๙ (๒๖) เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๙ โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา กรณีพรรคการเมืองไทยไม่จัดส่งรายงาน การใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๙ แล้ว เห็นว่า เมื่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) ทราบถึงกรณีดังกล่าวเมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๙ นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงควรมีคำร้องต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองไทยและประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) จึงได้

ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองไทย เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ซึ่งอยู่ภายในกำหนดระยะเวลา ๑๕ วัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง

จึงขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญรับคำร้องชี้แจงเพิ่มเติมไว้พิจารณาในคราวเดียวกันกับคำร้อง ให้พิจารณาวินิจฉัย เรื่อง ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองไทย ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญรับคำชี้แจงเพิ่มเติมของผู้ร้อง และส่งสำเนาให้ผู้ถูกร้องทราบ

คดีอยู่ระหว่างพิจารณาของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการ รัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

อนึ่ง ในขณะที่คดีอยู่ระหว่างพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ขึ้นใช้บังคับ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๐ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงเพิ่มเติม และเอกสารประกอบของผู้ร้อง และคำชี้แจง แก่ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงมีเพียงพอแก่การพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่จำเป็นต้อง ไล่สวนพยานหลักฐานของคู่กรณีแต่อย่างใด และคดีมีปัญหาเบื้องต้นที่ต้องพิจารณาก่อนว่าศาลรัฐธรรมนูญ จะนำบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้ในการพิจารณาวินิจฉัย คดีนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๑๒ บัญญัติว่า “คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองประกอบด้วยหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัณยูภิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมืองและกรรมการบริหารอื่นซึ่งเลือกตั้งจากสมาชิกซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์”

มาตรา ๒๐ บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารคนหนึ่งหรือหลายคน ทำการแทนก็ได้”

มาตรา ๖๒ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒”

วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับ พรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ประกอบด้วยหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัณยูภิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่นซึ่งเลือกตั้งจากสมาชิกผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ และไม่มี

ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๒ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๑๓) และ (๑๔) ของรัฐธรรมนูญ”

มาตรา ๑๓ บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้ ...”

มาตรา ๔๒ บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน

เมื่อครบกำหนดระยะเวลารายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงานให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงาน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น”

มาตรา ๘๒ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และส่วนที่ ๕ การใช้จ่ายของพรรคการเมือง และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป และให้นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๘๓ บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่พรรคการเมืองนั้นยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ หรือในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับ พรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

มาตรา ๕๑ บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืน มาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ หรือต้องยุบตามมาตรา ๕๔ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง กรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็น กรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป”

มาตรา ๕๒ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุ อันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๕๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยให้พลละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำความผิดดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่ง เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลา ห้าปีนับแต่วันที่มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ระหว่างพิจารณาคดีนี้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ออกใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นมา โดยในมาตรา ๓ ให้อัยการฟ้องพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ อย่างไรก็ตาม ในมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังคงหลักการ ให้พรรคการเมืองพรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุน ให้เป็นไปตามที่บัญญัติ ไว้ในส่วนนี้ และส่วนที่ ๕ การใช้จ่ายของพรรคการเมือง และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน ของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง แต่บัญญัติเพิ่มเติมการรายงานดังกล่าว ได้อีกขั้นตอนหนึ่งโดยให้นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลมว่า “เมื่อครบ ระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงาน ให้นายทะเบียนมีอำนาจ สั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้ รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น” ตามบทบัญญัติดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เปิดโอกาสให้พรรคการเมือง ซึ่งไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเวลาที่กำหนด หรือยื่นโดยไม่ถูกต้อง ยังสามารถยื่นรายงานดังกล่าวได้ภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งเตือนได้อีกวาระหนึ่ง กระบวนการยื่นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองตามบทบัญญัติที่ตราขึ้นใหม่ จึงเป็นการขยายสิทธิที่เป็นคุณแก่พรรคการเมืองยิ่งไปกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ที่ยกเลิกไปแล้ว อีกทั้งการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ มีบทกำหนดโทษไว้ในมาตรา ๘๐ ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท อันเป็นการลงโทษอาญาแก่หัวหน้าพรรคการเมืองผู้กระทำความผิดซึ่งต้องได้รับการพิจารณาพิพากษาโดยศาลยุติธรรม จึงอยู่ในบังคับแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ ซึ่งบัญญัติว่า ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด แตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าทางใด เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ บัญญัติต้องประกอบของความผิดและการยุบพรรคการเมือง แตกต่างไปจากองค์ประกอบเดิมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ โดยบัญญัติเพิ่มเติมให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนดก่อน หากหัวหน้าพรรคการเมืองที่ได้รับแจ้งไม่ดำเนินการแล้วนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้นได้ ทั้งยังบัญญัติบทกำหนดโทษแก่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ฝ่าฝืนต่อมาตรานี้ให้เป็นโทษทางปกครอง อันเป็นบทบัญญัติที่เป็นคุณยิ่งกว่ากฎหมายที่ใช้อยู่เดิม จึงต้องใช้บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสองบังคับคดีนี้ การกระทำของผู้ถูกร้องตามคำร้องของผู้ร้อง ย่อมไม่เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่แก้ไขใหม่ได้อีกและไม่ต้องพิจารณาวินิจฉัยปัญหาข้ออื่นต่อไป

จึงให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

นายบุรีรักษ์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ